

Ailelerinin Sosyoekonomik Yapılarına Göre Üniversite Öğrencilerinin Finansal Yatırım Tercihleri: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği

Efe SARIBAY¹, Yakup YÜKSEL², Üzeyir AYDIN³

Özet

Bu çalışmanın amacı, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF öğrencilerinin ailelerinin sosyoekonomik yapılarına göre finansal yatırım tercihlerini ortaya çıkartmaktır. Anket tekniğinin kullanıldığı çalışmada ankete 318 öğrenci katılım göstermiştir. Elde edilen veriler ki-kare testi, korelasyon analizi, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Kendall's tau-b yöntemleri ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, öğrencilerin finansal yatırım tercihleri ile cinsiyet, sınıf, aile gelir düzeyi ve aile hayat tarzı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyoekonomik Yapı, Öğrencilerin Finansal Yatırım Tercihleri, Sosyoekonomik Eşitsizlik, Finansal Okuryazarlık

Jel Kodu: B55, G11, D63, G5

Financial Investment Preferences of University Students Based on Their Families' Socioeconomic Structures: The Case of Dokuz Eylül University

Abstract

This study aims to reveal the financial investment preferences of the Dokuz Eylül University students according to the socio-economic structures of their families. 318 students participated in the study using the survey technique. The obtained data were analyzed by ki-square test, correlation analysis, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, and Kendall's tau-b methods. According to the results of the study, significant relationships were found between gender, class, family income level, and family lifestyle with the financial investment preferences of the students.

Keywords: Socioeconomic Structure, Students' Financial Investment Preferences, Socioeconomic Inequality, Financial Literacy

Jel Codes: B55, G11, D63, G5

ATIF ÖNERİSİ (APA): Sarıbay, E., Yüksel, Y., Aydın, Ü. (2025). Ailelerinin Sosyoekonomik Yapılarına Göre Üniversite Öğrencilerinin Finansal Yatırım Tercihleri: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği. *İzmir Yönetim Dergisi*, 6 (1), 90-100. Doi: 10.56203/iyd.1731411.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, İzmir, Türkiye, **EMAIL:** efe.saribay@deu.edu.tr **ORCID:** 0000-0001-5266-9919

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Bölümü, İzmir, Türkiye, **EMAIL:** yakup.yksl00@gmail.com **ORCID:** 0009-0009-0590-132X

³ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, İzmir, Türkiye, **EMAIL:** uzeyir.aydin@deu.edu.tr **ORCID:** 0000-0003-2777-6450

1. GİRİŞ

Finansal okuryazarlık, insanların finansal ürünleri ve hizmetleri anlama, değerlendirme ve bilinçli finansal yatırım kararları alabilme yeteneğini ifade eden bir kavramdır. Bu yetenek, finansal ürünler hakkında sahip olunan bilgi birikimi ve eğitimin birleşmesiyle oluşur (Kimiyağhalam ve Safari, 2015). Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgi seviyeleri ile sınırlı değildir. Aynı zamanda, bireylerin sahip oldukları bilgileri etkin bir şekilde kullanması ve bireylerin ekonomik koşullarına uygun bir şekilde rasyonel kararlar almasını da içermektedir. Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireyler, sahip oldukları bilgileri günlük yaşamlarında ve ekonomik faaliyetlerinde etkin bir biçimde kullanırlar. Böylece, tasarruf ve yatırım davranışlarında etkili stratejiler geliştirerek uzun vadede ekonomik refahlarını artırırlar.

Literatürde finansal okuryazarlık üzerine yapılmış çalışmalar incelendiğinde, özellikle üniversite öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık düzeylerini belirleme çalışmalarına sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu çalışmalar, genellikle öğrencilerin finansal bilgilerini, yatırım eğilimlerini ve bütçe yönetimindeki yetkinliklerini ölçmeye yöneliktir. Ancak finansal okuryazarlık ve finansal yatırım tercihleri yalnızca eğitim düzeyi ile açıklanabilecek bir kavram değildir. Finansal yatırım tercihleri, bireylerin içerisinde bulunduğu sosyoekonomik koşullar altında da şekillenir.

Ekonomi teorisi, “Homo Economicus” kavramı ile bireylerin rasyonel kararlar alarak faydalarını maksimize ettiği varsayımına dayanır (Urbina ve Villaverde, 2019). 1738 yılında Bernoulli tarafından öne sürülen “Beklenen Fayda Teorisi”, bireylerin belirsizlik anlarında rasyonel kararlar alabilmesi için sıklıkla kullanılmıştır (Karabulut, 2013). Bu çerçevede geleneksel finans teorileri de bireylerin rasyonel olduklarını veri kabul eder (Aydın ve Ağan, 2016). Oysa birçok araştırmacı tarafından ortaya konulan Davranışsal Finans Teorisi klasik finans teorilerinin aksine bireylerin rasyonel

olmadığını ve piyasa fiyatlarının tüm bilgiyi yansıtmadığını savunur (Shiller, 2003). Bu teori; bireylerin finansal yatırım kararlarını alırken psikolojik ve sosyal faktörlerin etkisi altında kaldığını öne sürmektedir. Bu çalışmada, bireylerin finansal tercihlerinin yalnızca “Rasyonellik” kavramı altında birleşmediğini bireylerin gelir, cinsiyet ve hayat tarzı farklılıklarının da finansal yatırım tercihlerini belirlemede önemli bir etken olduğunu savunmaktadır. Finansal varlık talebinin ana belirleyicileri; servet, beklenen getiri, risk ve likiditedir (Mishkin, 2007). Bu çerçevede çalışmada, beklenen getiri ve likidite veri iken bireylerin ve ailelerinin gelir ve yaşam tarzlarındaki farklılıklar; bireylerin finansal yatırım tercihleri üzerinde etkisi vardır hipotezi sınanmıştır. Hipoteze bağlı olarak Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde eğitim gören öğrencilerin sosyoekonomik durumları ile finansal yatırım tercihleri arasındaki ilişkinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde literatürde de yer aldığı gibi öğrencilerin almakta oldukları eğitim düzeylerinin yatırım tercihlerine etkisinin yanı sıra, literatüre katkı olarak ailelerinin sosyoekonomik durumlarının da finansal karar alma süreçlerindeki etkilerinin araştırılması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, yüz yüze anket yöntemi kullanılarak üniversite öğrencilerinden çeşitli sosyoekonomik ve finansal değişkenlere ilişkin veriler toplanmıştır. Anket kapsamında, öğrencilerin daha önce herhangi bir finansal yatırım enstrümanına yatırım yapıp yapmadıkları, finansal okuryazarlık düzeylerinin ne ölçüde yeterli olduğu, finansal yatırım kararlarında ne düzeyde risk eğiliminde bulundukları gibi bireysel finansal davranışlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi, aile reisinin eğitim durumu ve genel yaşam tarzlarına dair demografik bilgiler de elde edilmiştir. Örneklem seçimi sürecinde, öğrencilerin lisans öğrenimlerine devam ettikleri sınıf düzeyleri ile cinsiyetleri dikkate alınarak çeşitlendirilmiş bir örnekleme

yöntemi uygulanmıştır. Bu sayede elde edilen verilerin örnekleme daha güçlü biçimde temsil etmesi ve bulguların genellenebilirliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak, Albayrak (2023) tarafından geliştirilen “Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Finansal Okuryazarlık Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri, finansal bilgi düzeyleri ve ailelerinin sosyoekonomik durumunu ölçmeyi amaçlayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Toplamda 23 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Çalışmada kullanılan "modern" ve "geleneksel" aile yapısı ayrımı, öğrencilerin finansal yatırım tercihlerine etki eden kültürel ve dini faktörleri analiz edebilmek amacıyla sosyokültürel bir çerçevede ele alınmıştır. Bu bağlamda modern aile yapısı, daha seküler, bireyci ve piyasa mekanizmalarına açık yaşam tarzlarını; geleneksel aile yapısı ise daha muhafazakâr, topluluk temelli ve dini değerlere bağlı yapıları temsil etmektedir.

Çalışmanın giriş bölümünde önem ve çalışma planı sunulmuş ardından sosyoekonomik faktörler ve finansal okuryazarlık hakkında literatürde yer alan çalışmalara yer verilmiştir. Devam eden bölümlerde, çalışmada kullanılan yöntemle değinilmiş ve elde edilen verilere uygulanan istatistiksel analizler yardımıyla çalışma bulgularına ulaşılmıştır. Çalışma, analiz sonuçlarının özetlendiği ve sonuçlardan politika çıkarımlarının yapıldığı sonuç bölümüyle son bulmuştur.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Ailelerin sosyoekonomik yapıları bireylerin sosyalleşme ve eğitim süreçlerini doğrudan etkiler. Sosyoekonomik statünün düşük olması çocuk gelişimi üzerinde olumsuz etki yaratabilmektedir. Nitekim yapılan çalışmalar, ailelerin sosyoekonomik koşullarının üniversite öğrencilerinin finansal bilgi ve davranışlar edinme süreçlerinde ve bireylerin finansal risk alma eğiliminde etkili faktör olduğu ve ebeveynlerin çocuklarının finansal sosyalleşmesinde kilit bir rol oynadığını göstermektedir (Cude vd., 2006). Şengönül (2013) çalışmasında, ekonomik problemlerin

ve yoksulluğun, annelerin-babaların yaşamı, ailelerin etkili işlevi ve çocukların fiziksel, davranışsal, duygusal ve bilişsel gelişimi için yıpratıcı sonuçlara neden olduğunu belirtmiştir (Şengönül, 2013). Hanehalkı geliri ve gelir dışı kazançları sosyoekonomik koşulların oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. İkamet edilen konuta sahip olmak, ikinci ev sahipliği, yıllık on bin liranın üzerinde kullanılabilir gelire sahip olmak ve yüksek eğitim seviyesi, hanehalkı tasarrufları üzerinde pozitif etkiler yaratmaktadır. Buna karşılık hanede nüfus yoğunluğunun fazla olması, geçici veya dönemlik istihdam, kırsal alanda yaşamak ise hanehalkı tasarruflarını olumsuz yönde etkileyen değişkenler olarak tespit edilmiştir (Şengür ve Taban 2016). Benzer bir sonuç da Çelebi ve Çopur (2019) tarafından ortaya konmuştur. Buna göre, çocukların temel eğitimini aileden aldıkları ve onları taklit ettiği gözlemlenmiştir (Çelebi ve Çopur 2019). Sosyoekonomik koşullar insanların yaşadıkları coğrafya ile doğrudan bağlantılıdır. Karabulut vd. (2004) tarafından yapılan çalışmanın amacı bölgesel ya da iller bazında yaşanan her türlü eşitsizliğin kaynağını anlamak ve analiz etmektir. Bu çalışmanın yönteminde Türkiye’nin 81 iline ait 54 farklı değişken kullanılarak homojen il grupları belirlenmiş, “Hiyerarşik Küme Analizi” yöntemi kullanılmıştır. Analiz, Dendrogram ve Aglomeratif Çizelge ile desteklenmiştir. Analizde mesafe Kareli Öklid ve Pearson Yakınlık Matriksi ölçütleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, en çok benzeyen illerin Mardin ve Bitlis, en az benzeyen illerin ise İstanbul ve Kars olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma ile en gelişmiş illerin Marmara bölgesinde olduğu il bazında ise en gelişmiş ilin İstanbul olduğu saptanmıştır. Türkiye’nin en geri illeri ise Güneydoğu Anadolu bölgesinde tespit edilmiştir. Türkiye, genel gelişmişlik düzeyi olarak ikiye ayrıldığında Zonguldak-Gaziantep hattı temel alınarak doğu ve batı olarak ikiye ayrılmıştır. Türkiye’nin batısında yer alan iller doğudaki illere göre sosyoekonomik olarak çok daha gelişmiştir. (Karabulut vd. 2024).

Literatürde finansal okuryazarlık üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, farklı eğitim

ve sosyoekonomik düzeylere sahip insanların finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Bu gruplar genellikle hanehalkı, çalışanlar ve öğrencilerdir.

Chen ve Volpe (1998) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 924 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık seviyeleri incelenmiştir. Araştırma, anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %53'ünün doğru cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, daha az finansal bilgiye sahip olan öğrencilerin, yanlış inançlara sahip olma ve hatalı finansal kararlar alma eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Sonuçlar, üniversite öğrencilerinin kişisel finans konularında yetersiz bilgiye sahip olduklarını işaret etmektedir.

Lusardi ve Mitchell (2014), üniversite öğrencilerinin finansal bilgi eksikliklerinin uzun vadeli ekonomik kararlar üzerinde ciddi etkileri olduğunu vurgulamış; genç bireylerin borçlanma, tasarruf ve yatırım gibi konularda yetersiz bilgiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde, OECD (2018) tarafından yayımlanan çok uluslu çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının temel finansal kavramlara ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğu, bu durumun da yanlış karar alma olasılığını artırdığı belirtilmiştir.

Hayrettin vd., (2002) tarafından yürütülen çalışma, Türkiye'de bireysel yatırımcıların hisse senetlerinde tasarruflarını değerlendirme davranışlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda, 27 ilde 919 bireysel yatırımcıyla yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Anket katılımcılarının seçimi, aracı kuruluşların seans salonlarında hisse senedi alım ve satımı yapan kişiler arasından rastgele yapılmış, ankete tabi tutulacak iller ise amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiştir. İl seçiminde, ankete katılacak illerin bölgesel temsiliyeti sağlamaya özen gösterilmiştir. Çalışmada kullanılan değişkenler, bireysel yatırımcıların gelir durumu, yaş durumu, öğrenim düzeyleri, meslek grupları ve medeni durumları olarak tanımlanmıştır. Bu değişkenler doğrultusunda, bireysel yatırımcıların yatırım süreleri, yatırım oranları, risk alma düzeyleri ve oranlarına

ilişkin veriler toplanmış ve SPSS Paket Programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, bireysel yatırımcıların geliri, eğitim düzeyi arttıkça yatırım yapma eğilimlerinde artış görülmektedir. Emekliler, ev hanımları ve kadınlar genellikle daha az risk barındıran yatırım araçlarına yönelmektedir.

Atkinson ve Messy (2012) tarafından yürütülmüş çalışmanın temel amacı, farklı geçmişlere sahip bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemektir. Araştırmada yüz yüze veya telefon görüşmesi ile anket yöntemi kullanılmıştır. Anket verileri, dört farklı kıtadan ve on dört ülkeden toplanmıştır. Katılımcıların %30'u, finansal davranışlara dayalı ölçümler sonucunda 6 puanlık yeterlilik düzeyine ulaşamamıştır. Ergün vd., (2014) tarafından yürütülen çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemek ve bu düzeyin demografik özelliklerle ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, işletme bölümü öğrencilerine uygulanan anket sonuçlarına dayanmaktadır ve bu verilere ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin genellikle temel düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin temel enflasyon bilgilerinin cinsiyet, öğretim şekli ve ortalama aylık hane gelirleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak, borsanın temel işlevi hakkındaki bilgilere dair cinsiyet temelli farklılıklar tespit edilmiştir. Faiz oranlarının tahvil fiyatlarına etkisi hakkındaki bilgilerin ise öğretim şekliyle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Hisse senedi çeşitlendirmesi bilgileri cinsiyete göre farklılık gösterirken, varlık çeşitlendirme bilgilerinin aylık ortalama hane gelirleriyle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Kılıç vd., (2015), yürütmüş olduğu çalışmada, Gaziantep Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyini tespit etmeyi hedeflemiştir. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini farklı demografik özellikler açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı düzeyi %48 olarak

tespit edilmiştir. Ayrıca, erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmaya göre internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımının öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Işık vd., (2019), üniversite öğrencilerinin yatırımlara yönelik bakış açılarını ve algılarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, 4. sınıf üniversite öğrencilerinin finansal yatırım düzeyleri üzerine bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın katılımcıları, kolayda örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiş olup, finansal konularda ders almış olan öğrenciler örneklem grubunu oluşturmuştur. Toplamda, Cumhuriyet ve Erciyes Üniversiteleri İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin iktisat, işletme ve maliye bölümlerinde 4. sınıf öğrencisi olan 422 katılımcı çalışmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Katılımcıların alt grup başarıları ile okudukları üniversiteler arasında benzer bir dağılım gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin okudukları bölüm ile başarı puanları arasında da homojen bir dağılım tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, iktisat, işletme ve maliye bölümleri öğrencilerinin en yüksek başarıyı finansal tablolar alanında elde ettiği, en düşük başarıyı ise yatırım konusunda gösterdiği görülmüştür. Üniversiteler ve bölümler açısından, öğrencilerin yatırım algısı konusunda benzer bakış açıları ve bilgi düzeylerine sahip olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, finansal davranışlar açısından anlamlı farklılıkların varlığına işaret edilmiştir.

Literatürde daha çok öğrencilerin almakta oldukları eğitim düzeyleriyle finansal okuryazarlık ve yatırım tercihleri arasındaki ilişkiler üzerine odaklanılmıştır. Ailelerin sosyoekonomik yapılarıyla öğrencilerin yaşam koşullarının finansal tercihler üzerindeki etkisi üzerinde pek fazla durulmamıştır. Literatürden yapılabilecek bir diğer çıkarım ise konvansiyonel sistem içerisinde de öğrencilerin, finansal okuryazarlık kapsamında en fazla bilgiye sahip oldukları alanın bireysel bankacılık olduğu, en az bilgiye sahip oldukları alanın ise finansal yatırım olduğu saptanmıştır.

Yapılan çalışmalar, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel olarak düşük olduğunu, bunun ise sadece bireysel değil, aynı zamanda ailevi, sosyokültürel ve bölgesel etkenlerle bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Literatür ağırlıklı olarak öğrencilerin eğitim düzeyine odaklansa da, aile yapısı ve sosyoekonomik geçmişin finansal yatırım tercihlerinde nasıl bir rol oynadığına dair çalışmalar sınırlıdır. Ayrıca, öğrencilerin konvansiyonel finans sistemi içerisinde en fazla bilgiye sahip oldukları alanın bireysel bankacılık, en az bilgiye sahip oldukları alanın ise yatırım araçları olduğu belirlenmiştir.

3.YÖNTEM

Yüz yüze anket yöntemi ile toplanan veriler IBM SPSS 29.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan veriler üzerinde frekans analizi yapılarak katılımcıların demografik özellikleri ve finansal yatırım tercihlerinin dağılımı incelenmiştir. Çapraz tablolar oluşturulduktan sonra ki-kare testi kullanılarak kategorik değişkenler arasındaki ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Sayısal ve sıralı veriler için korelasyon analizi uygulanmıştır, böylece değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve gücü analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımına uygun olmayan durumlarda ise hipotezlerin test edilmesinde Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis gibi non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Yapılan çalışmada, genel olarak sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda olduğu gibi, α önem seviyesi 0.05 olarak seçilmiş ve bunun sonucu olarak güven aralığının yorumlanmasında % 95, hipotez testlerinin sonucunda $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kritik eşik olarak belirlenmiştir.

3.1.Güvenilirlik Testi

Çalışmada kullanılan anket sorularının ve ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayı yöntemiyle ölçümü sağlanmıştır. Cronbach's Alpha değeri 0.822 bulunmuştur. Buna göre ankete katılan öğrencilerin yanıtladığı cevaplarda tutarlılık vardır. Literatür 0.8 değerini çok yüksek güvenilirlik düzeyi olarak kabul eder. Ölçek, inceleme alanına ilişkin yüksek geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri sayesinde bilimsel yargıların oluşturulmasında

güvenle kullanılabilir (Özdamar, 2011; Kılıç, 2016).

Tablo 1: Anketin Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Ögelere Dayalı Cronbach Alfa	Öge Sayısı
0.822	0.823	13

3.2.Hipotezler ve Bulgular

Hipotez 1

H₀: Aile gelir düzeyi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Aile gelir düzeyi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasında anlamlı bir pozitif ilişki vardır.

Tablo 2: Kendall's tau-b Korelasyon Analizi Sonucu

		Aile Gelir	Soru_1
Aile Gelir	Korelasyon Katsayısı	1	0.112**
	Anlamlılık (Tek Yönlü)		0.009
	N	318	318
Soru 1	Korelasyon Katsayısı	0.112**	1
	Anlamlılık (Tek Yönlü)	0.009	
	N	318	318
**. Korelasyon, 0.01 düzeyinde (tek kuyruklu) anlamlıdır.			

Aile gelir düzeyi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasındaki ilişki Kendall's tau-b korelasyon analiziyle test edilmiştir. Aile gelir düzeyi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasında pozitif

yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hipotez 2

H₀: Aile reisinin eğitim seviyesi, öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimini etkilemez.

H₁: Aile reisinin eğitim seviyesi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3: Aile Reisinin Eğitim Düzeyi Dağılımı Ve Standart Sapma Değerleri

Ebeveyn Eğitim	Ortalama	N	Standart sapma
İlköğretim	3.16	58	1.387
Ortaöğretim	3.50	66	1.460
Lise	3.41	116	1.532
Üniversite	3.50	78	1.457
Toplam	3.40	318	1.472

Tablo 4: Kruskal-Wallis Korelasyon Testi Sonucu

Bağımsız Örneklemeler için Kruskal-Wallis Test Özeti	
Toplam N	318
Test İstatistiği	3.490 ^a
Serbestlik Derecesi	3
Asimptotik Anlamlılık (2 taraflı test)	0.322
a. Test istatistiği, eşitlikler için ayarlanmıştır.	

Aile reisinin eğitim seviyesi ile öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi arasındaki ilişki Kruskal-Wallis testi kullanılarak incelenmiştir. Veriler normal dağılım göstermediğinden dolayı bu yöntem seçilmiştir. Test sonucunda, p değeri 0.322 olarak elde edilmiştir. Anlamlılık

düzeyinin üzerinde bir sonuç verdiğinden H_0 red edilememiştir. Buna göre, aile reisinin eğitim seviyesi öğrencinin finansal yatırım yapma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Hipotez 3

H_0 : Erkek öğrencilerin finansal yatırımları ile kadın öğrencilerin finansal yatırımları arasında fark yoktur.

H_1 : Erkek öğrencilerin finansal yatırımları kadın öğrencilerin finansal yatırımlarından daha fazladır.

Tablo 5: Erkek ve Kadın Öğrencilerin Dağılımı Ve Standart Sapma Değerleri

Cinsiyet	Ortalama	N	Standart Sapma
Kadın	3.12	181	1.385
Erkek	3.77	137	1.505
Toplam	3.40	318	1.472

Tablo 6: Mann-Whitney U Testi Sonucu

	Soru 1
Mann-Whitney U	8911.500
Wilcoxon W	25382.500
Z	-4.444
Asimptotik Anlamlılık (2 taraflı)	<0.001
Kesin Anlamlılık (2 taraflı)	<0.001
Kesin Anlamlılık (1 taraflı)	<0.001
Nokta Olasılığı	0.000
a. Grup Değişkeni: cinsiyet.	

Erkek ve kadın öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimleri arasında fark olup olmadığını

test etmek amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. H_0 hipotezi reddedilmesinden dolayı, p değeri (< 0.001) < 0.05 , erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla finansal yatırım yapma eğilimi daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hipotez 4

H_0 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri finansal yatırım yapma eğilimlerini etkilemez.

H_1 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri finansal yatırım yapma eğilimlerini etkiler.

Tablo 7: Öğrencilerin sınıf dağılımı

Sınıf	Ortalama	N	Standart Sapma
1	3.02	59	1.548
2	3.15	100	1.466
3	3.66	95	1.381
4	3.76	49	1.392
4+	3.80	15	1.521
Total	3.40	318	1.472

Tablo 8: Kruskal-Wallis test sonucu

Bağımsız Örneklemeler için Kruskal-Wallis Test Özeti	
Toplam N	318
Test İstatistiği	14.821 ^a
Serbestlik Derecesi	4
Asimptotik Anlamlılık (2 taraflı test)	0.005
a. Test istatistiği, eşitlikler için ayarlanmıştır.	

Öğrencilerin farklı sınıf düzeylerinde finansal yatırım yapma eğilimleri Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiştir. Analiz

sonucunda, H_0 reddedildiği için, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça finansal yatırım yapma eğiliminin arttığı gözlemlenmiştir.

Hipotez 5

H_0 : Aile yapısı (modern veya geleneksel) riskli finansal yatırım yapma eğilimini etkilemez; modern aile yapısına sahip öğrenciler ile geleneksel aile yapısına sahip öğrenciler arasında riskli finansal yatırım yapma açısından fark yoktur.
 H_1 : Modern aile yapısına sahip öğrenciler, geleneksel aile yapısına sahip öğrencilere göre daha fazla riskli finansal yatırım yaparlar.

Tablo 9: Ailelerin Hayat Tarzı Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Modern	159	50	50	50
	Geleneksel	159	50	50	100
	Toplam	318	100	100	

Tablo 10: Mann-Whitney U Test Sonucu

	Soru 3
Mann-Whitney U	12351.500
Wilcoxon W	25071.500
Z	-0.364
Asimptotik Anlamlılık (2 taraflı)	0.716
Kesin Anlamlılık (2 taraflı)	0.717
Kesin Anlamlılık (1 taraflı)	0.358
Nokta Olasılığı	0.000
a. Grup Değişkeni: Hayat Tarzı	

Modern ve geleneksel hayat tarzına sahip öğrencilerin daha riskli finansal yatırım yapma eğilimi Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analize göre, modern veya

geleneksel aile yapısına sahip öğrencilerin finansal yatırım yaparken daha riskli finansal yatırım yapmaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Hipotez 6

H_0 : Geleneksel aile yapısına sahip öğrenciler, modern aile yapısına sahip öğrencilere göre faize yatırım yapmaktan kaçınmaz.
 H_1 : Geleneksel aile yapısına sahip öğrenciler, modern aile yapısına sahip öğrencilere göre faize yatırım yapmaktan daha fazla kaçınır.

Tablo 11: Ailelerin Hayat Tarzı Dağılımı

Hayat Tarzı	Ortalama	N	Standart Sapma
Modern	3.12	159	1.328
Geleneksel	2.54	159	1.221
Toplam	2.83	318	1.306

Tablo 12: Kolmogorov- Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Normallik Testleri						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık (Sig.)	İstatistik	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık (Sig.)
Soru 13	0.154	318	<0.001	0.901	318	<0.001
a. Lilliefors Anlamlılık Düzeltmesi						

Tablo 13: Mann-Whitney U Test Sonucu

	Soru 13
Mann-Whitney U	9522.500
Wilcoxon W	22242.500
Z	-3.894
Asimptotik Anlamlılık (2 taraflı)	<0.001
Kesin Anlamlılık (2 taraflı)	<0.001
Kesin Anlamlılık (1 taraflı)	<.001
Nokta Olasılığı	0.000
a. Grup Değişkeni: Hayat Tarzı	

Geleneksel ve modern ailelerin faiz getirisi olan finansal yatırım araçlarına yatırım yapma eğilimi Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kolmogorov- Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Normal dağılım şartı sağlanmadığından dolayı parametrik olmayan hipotez testleri kullanılmıştır. Test sonucunda, geleneksel hayat tarzına sahip ailelerin faiz getirisi olan finansal yatırım yapmaktan kaçındıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4. SONUÇ

Yapılan analizlere göre, öğrencilerin finansal yatırım yapma eğiliminde ailenin geliri ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aile geliri daha yüksek olan öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimi daha yüksektir. Aile reisinin öğrenim durumu öğrencilerin finansal yatırım yapma eğilimde anlamlı bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir.

Cinsiyetler arasındaki fark incelendiğinde, erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere kıyasla finansal yatırım yapma eğiliminin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, cinsiyetin finansal yatırım eğiliminde ve risk algısında değişime sebep olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin öğrenim süresi arttıkça öğrencilerin finansal yatırım yapma eğiliminin arttığı gözlemlenmiştir. Bu durum, öğrenim düzeyinin finansal yatırım kararlarında etkili bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır.

Kendini modern ailede büyümüş olarak betimleyen öğrencilerin, geleneksel ailede büyüdüğünü belirten öğrencilere göre, yatırım araçlarından faydalanma eğilimi daha fazladır. Bireylerin finansal yatırım tercihlerinde kültürel etkilerin varlığı söz konusu olabilmektedir. Bireylerin finansal yatırım tercihlerinde dini ve kültürel etkilerin etkisi vardır.

Bulgular, öğrencilerin finansal yatırım kararı alırken çeşitli sosyoekonomik ve demografik faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle aile geliri, cinsiyet ve eğitim seviyelerindeki farklılıklar finansal yatırım yapma eğilimi üzerinde önemli rol oynamaktadır. Aile gelir ve finansal birikim düzeyinin artırılması, cinsiyetler arasında fırsat eşitliğinin sunulması, finansal okuryazarlık eğitiminin yaygınlaştırılması finansal yatırım yapma eğilimini de arttırabilecektir. Sonuçlar, sosyoekonomik ve demografik farklılıkların bireylerin finansal yatırım yapma eğiliminde önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu yönüyle çalışma, gelecekte farklı gruplar için hazırlanacak olan finansal okuryazarlık ve finansal yatırım kararlarını analiz etmek isteyen çalışmalar için önemli bir referans noktası olacaktır. Gelecekte daha geniş ve farklı gruplar için çalışma yapılmasına ışık tutabilecektir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, M. A. (2023). Türkiye'de üniversite öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık ölçeği (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği Bilim Dalı.
- Atkinson, A., & Messy, F. A. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study. OECD Publishing.
- Aydın, Ü., & Ağan, B. (2016). Rasyonel olmayan kararların finansal yatırım tercihleri üzerindeki etkisi: Davranışsal finans çerçevesinde bir uygulama. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(2), 95–112.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal finance literacy among college students. Financial Services Review, 7(2), 107–128.
- Cude, B., Lawrence, F., Lyons, A., Metzger, K., LeJeune, E., Marks, L., & Machtmes, K. (2006). College students and financial literacy: What they know and what we need to learn. Proceedings of the Eastern Family Economics and Resource Management Association, 102(9), 106–109.
- Çelebi, M., & Çopur, K. D. (2019). Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile ailenin sosyoekonomik yapısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Niğde ili örneği. OPUS International Journal of Society Researches, 13(19), 786–814.
- Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. Journal of International Social Research, 7(34).
- Hayrettin, U. S. U. L., Bekçi, İ., & Eroğlu, A. H. (2002). Bireysel yatırımcıların hisse senedi edinimine etki eden sosyo-ekonomik etkenler. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi(19), 135–150.
- Işık, C. K., Ayık, A., & Koç, S. (2019). Üniversite öğrencilerinin yatırım algıları: Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesinde bir araştırma. Yayınlanmamış çalışma.
- Karabulut, A. N. (2013). Tüketicilerin algılanan risk değişkeni karşısında internetten alışveriş yapma eğilimlerinin ölçülmesi: Beklenen fayda teorisine karşı beklenti teorisi. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 8(32), 5515–5536.
- Karabulut, M., Gürbüz, M., & Sandal, E. K. (2004). Hiyerarşik kluster (küme) tekniği kullanılarak Türkiye’de illerin sosyo-ekonomik benzerliklerinin analizi. Coğrafi Bilimler Dergisi, 2(2), 65–78.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach’s alpha reliability coefficient. Psychiatry and Behavioral Sciences, 6(1), 47.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi(66), 129–150.
- Kimiyaghalam, F., & Safari, M. (2015). Review papers on definition of financial literacy and its measurement. SEGİ Review, 8(1), 81–94.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). *The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence*. Journal of Economic Literature, 52(1), 5–44.
- Mishkin, F. S. (2007). Para, bankacılık ve finansal piyasalar iktisadi. İstanbul: 3D Yayınevi.
- OECD (2018). *OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion*. OECD Publishing.
- Özdamar, K. (2011). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1 (8. bs.). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Shiller, R. J. (2003). From efficient markets theory to behavioral finance. Journal of Economic Perspectives, 17(1), 83–104.
- Şengönül, T. (2013). Sosyal sınıfın boyutları olarak gelirin, eğitimin ve mesleğin ailelerdeki sosyalleştirme-eğitim süreçlerine etkisi. Eğitim ve Bilim, 38(167).

Şengür, M., & Taban, S. (2016). Türkiye’de hanehalkı tasarruflarının gelir dışındaki belirleyicileri. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 33–45.